

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 27 listopada 2002 r.

w sprawie aplikacji referendarskiej.

Na podstawie art. 153 § 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 i Nr 154, poz. 1787 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) organizację aplikacji referendarskiej;
- 2) przebieg egzaminu referendarskiego;
- 3) skład, sposób powoływania członków i postępowania komisji egzaminacyjnej.

§ 2. 1. Minister Sprawiedliwości ustala każdorazowo liczbę aplikantów referendarskich, zwanych dalej „aplikantami”, dla okręgów sądowych.

2. Minister Sprawiedliwości podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości, ustaloną liczbę aplikantów dla okręgów sądowych, nie później niż do dnia 1 sierpnia danego roku.

3. Prezes sądu okręgowego obwieszcza na tablicy ogłoszeń sądu okręgowego ustaloną liczbę aplikantów dla okręgu sądowego, nie później niż do dnia 10 sierpnia danego roku.

§ 3. 1. Prezes sądu okręgowego mianuje aplikantów referendarskich po przeprowadzeniu konkursu.

2. Konkurs dla kandydatów na aplikantów przeprowadzają komisje egzaminacyjne powołane przez prezesa sądu apelacyjnego, złożone z pięciu członków — trzech sędziów sądu okręgowego, referendarza i przedstawiciela prezesa sądu apelacyjnego, który przewodniczy komisji. Członkiem komisji może być ponadto przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości.

3. Termin konkursu dla kandydatów na aplikantów wyznacza Minister Sprawiedliwości, przy czym konkurs ten odbywa się w tym samym czasie we wszystkich sądach okręgowych. O terminie konkursu Minister Sprawiedliwości zawiadamia prezesów sądów apelacyjnych, a za ich pośrednictwem członków komisji egzaminacyjnej, oraz, za pośrednictwem prezesów sądów okręgowych, kandydatów na aplikantów, co najmniej 21 dni przed terminem konkursu.

§ 4. 1. Konkurs składa się z części pisemnej i ustnej.

2. Część pisemna trwa dwie godziny i składa się z przygotowanych przez Ministra Sprawiedliwości 55 pytań testowych jednokrotnego wyboru i dwóch pytań opisowych, z których kandydat na aplikanta wybiera jedno do opracowania. Za opracowanie pytania opisowego komisja przyznaje od 0 do 5 punktów, a za każdą prawidłową odpowiedź na pytania testowe 1 punkt. Maksymalna liczba punktów z części pisemnej wynosi 60.

3. Do części ustnej zostają dopuszczeni kandydaci, którzy uzyskali minimum 45 punktów z części pisemnej konkursu. W przypadku gdy minimum to uzyska mniejsza liczba kandydatów niż dwukrotność limitu przyjęć na aplikację w danym okręgu, do części ustnej dopuszczeni zostają kandydaci, którzy otrzymali kolejno największą liczbę punktów; wówczas jednak liczba kandydatów dopuszczonych do części ustnej nie może przekroczyć dwukrotności limitu przyjęć. Jeżeli więcej niż jeden kandydat uzyska taką samą liczbę punktów jak ostatni spośród wyłonionych w ten sposób kandydatów, wszyscy oni zostają dopuszczeni do części ustnej konkursu.

4. Część ustna obejmuje sprawdzian wiadomości ogólnych, wiadomości z zakresu prawa, w szczególności z zakresu prawa cywilnego, prawa gospodarczego i prawa europejskiego, znajomości systemu organów władzy i administracji publicznej oraz organów wymiaru sprawiedliwości.

5. Pytania na część ustną konkursu przygotowuje w formie pisemnych zestawów prezes sądu apelacyjnego. Członkowie komisji egzaminacyjnej mogą zadawać pytania dodatkowe, związane tematycznie z pytaniami z wylosowanego zestawu.

6. Każdy z członków komisji egzaminacyjnej ocenia odpowiedź kandydata na poszczególny zestaw pytań w skali od 0 do 6 punktów, biorąc pod uwagę treść merytoryczną, logikę myślenia oraz poprawność językową wypowiedzi. Punkty uzyskane od wszystkich członków komisji egzaminacyjnej sumuje się. Maksymalna liczba punktów z części ustnej wynosi 30.

§ 5. 1. Komisja egzaminacyjna przedstawia prezesowi sądu okręgowego wyniki konkursu wraz z dokumentacją i projektem listy kandydatów na aplikantów.

2. Ustalając projekt listy kandydatów na aplikantów, komisja egzaminacyjna kieruje się sumą punktów uzyskanych przez kandydata z części pisemnej i ustnej konkursu, a w razie uzyskania przez kilku kandydatów tej samej ilości punktów bierze również pod uwagę wyniki w nauce osiągnięte przez kandydata w czasie studiów.

§ 6. Aplikacja referendarska rozpoczyna się z dniem 1 października każdego roku.

§ 7. O mianowaniu i zwolnieniu aplikanta prezes sądu okręgowego zawiadamia niezwłocznie Ministra Sprawiedliwości.

§ 8. Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór programowy nad aplikacją referendarską.

§ 9. Aplikacja referendarska obejmuje:

- 1) praktykę zawodową;
- 2) szkolenia centralne;
- 3) szkolenia seminaryjne;
- 4) egzamin referendarski.

§ 10. Aplikant odbywa praktykę zawodową, w dwóch cyklach, w następującej kolejności:

- 1) cykl pierwszy trwający 5 miesięcy — w wydziale ksiąg wieczystych;
- 2) cykl drugi trwający:
 - a) 4 miesiące i dwa tygodnie — w wydziale gospodarczym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy,
 - b) miesiąc i dwa tygodnie — w wydziale gospodarczym prowadzącym rejestr zastawów.

§ 11. 1. Praktyka zawodowa odbywa się pod nadzorem patrona, którego wyznacza prezes sądu okręgowego.

2. Patronem jest sędzia albo referendarz sądowy wykonujący zawód przez co najmniej 3 lata i posiadający wyłącznie pozytywne oceny pracy.

3. W czasie praktyki zawodowej w wydziałach, o których mowa w § 10, aplikant:

- 1) zapoznaje się z całokształtem czynności związanych z zakresem obowiązków referendarza sądowego, wykonywanych w wydziałach;
- 2) nabywa praktyczne umiejętności samodzielnego posługiwania się systemami informatycznymi;
- 3) przygotowuje projekty dokumentów sporządzanych w poszczególnych sprawach przez referendarza sądowego.

4. Z okręgów, w których nie ma wydziału gospodarczego prowadzącego Krajowy Rejestr Sądowy lub rejestr zastawów, prezes sądu okręgowego deleguje aplikanta, po porozumieniu z prezesem właściwego sądu okręgowego, do najbliższego ze względu na miejsce

zamieszkania aplikanta lub miejsce odbywania aplikacji wydziału gospodarczego, który prowadzi Krajowy Rejestr Sądowy lub rejestr zastawów. Na czas delegacji prezes sądu okręgowego, do którego został oddelegowany aplikant, wyznacza dla niego patrona.

5. W uzasadnionych przypadkach prezes sądu okręgowego może delegować aplikanta do innego niż wskazany w ust. 4 wydziału gospodarczego, któremu powierzono prowadzenie Krajowego Rejestru Sądowego lub rejestru zastawów, jeżeli usprawni to przebieg aplikacji.

§ 12. 1. Minister Sprawiedliwości organizuje centralne szkolenia aplikantów w trakcie każdego cyklu praktyki zawodowej, o którym mowa w § 10.

2. Prezes sądu apelacyjnego organizuje w sądzie apelacyjnym lub we wskazanym przez niego sądzie okręgowym, mającym siedzibę w siedzibie sądu apelacyjnego, raz w miesiącu, jednodniowe, trwające 8 godzin szkolenie seminaryjne dla aplikantów, obejmujące zagadnienia związane z zakresem odbywanej praktyki zawodowej.

§ 13. 1. Program szkoleń seminaryjnych i szkoleń centralnych obejmuje zagadnienia wchodzące w zakres obowiązków referendarza, a w szczególności:

- 1) materialne i ustrojowe przepisy z zakresu ksiąg wieczystych, postępowanie wieczystoksięgowe oraz wybrane zagadnienia z zakresu innych przepisów dotyczących obrotu nieruchomościami;
- 2) postępowanie rejestrowe — Krajowy Rejestr Sądowy i rejestr zastawów;
- 3) prawo spółek handlowych, prawo o stowarzyszeniach oraz zagadnienia dotyczące innych podmiotów podlegających rejestracji sądowej;
- 4) wybrane zagadnienia z zakresu prawa upadłościowego i prawa o postępowaniu układowym;
- 5) zastaw rejestrowy;
- 6) prawo cywilne materialne i procesowe w zakresie czynności wykonywanych przez referendarza sądowego;
- 7) wybrane elementy prawa rodzinnego i z zakresu ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych;
- 8) wybrane zagadnienia z zakresu prawa bankowego, podatkowego, egzekucyjnego i geodezyjnego;
- 9) przepisy ustrojowe dotyczące organów ochrony prawnej z elementami prawa konstytucyjnego;
- 10) organizację wewnętrznego urzędowania sądów oraz zakres działania sekretariatów sądowych i innych działów administracji sądowej.

2. Prezes sądu apelacyjnego przesyła do wiadomości Ministra Sprawiedliwości w terminie do dnia 10 października każdego roku harmonogram szkoleń seminaryjnych dla aplikantów, w którym wyznacza terminy szkoleń, ich tematy oraz wykładowców.

§ 14. 1. Po zakończeniu praktyki zawodowej w każdym z wydziałów, każdy z patronów sporządza opinię

o aplikancie i przedstawia ją, za pośrednictwem okręgowego kierownika szkolenia, prezesowi właściwego sądu okręgowego, celem dołączenia do akt osobowych.

2. Opinia zawiera w szczególności informację o przebiegu praktyki, o poczynionych postępach aplikanta oraz o jego przydatności do zawodu referendarza sądowego.

§ 15. 1. Udział w szkoleniu seminaryjnym i odbycie praktyki zawodowej są obowiązkowe, a nieobecność przekraczająca łącznie 14 dni, z wyłączeniem przysługującego aplikantowi urlopu wypoczynkowego, uniemożliwia przystąpienie do egzaminu referendarskiego.

2. W wyjątkowych przypadkach, a w szczególności w razie choroby, prezes sądu okręgowego może zezwolić aplikantowi na przystąpienie do egzaminu referendarskiego, gdy nieobecność aplikanta jest dłuższa niż wymieniona w ust. 1, nie przekracza jednak 30 dni.

§ 16. 1. Aplikacja kończy się egzaminem referendarskim, składanym przed Centralną Komisją Egzaminacyjną, zwaną dalej „Komisją”.

2. W razie niemożności przystąpienia do egzaminu, spowodowanej chorobą, wypadkiem losowym lub inną ważną przyczyną, prezes sądu okręgowego, na piśmenny wniosek aplikanta złożony nie później niż w terminie 1 miesiąca od ustania przyczyny uzasadniającej nieprzystąpienie do egzaminu, może zezwolić aplikantowi na zdawanie egzaminu w terminie późniejszym, wyznaczonym przez Ministra Sprawiedliwości.

3. Osoba uprawniona do złożenia egzaminu referendarskiego, która nie odbyła aplikacji referendarskiej, zgłasza prezesowi sądu okręgowego zamiar złożenia tego egzaminu.

4. Do zgłoszenia, o którym mowa w ust. 3, dołącza się dokumenty potwierdzające uprawnienie do złożenia egzaminu referendarskiego.

§ 17. 1. Minister Sprawiedliwości powołuje imieniem Komisję składającą się z:

- 1) przewodniczącego i sekretarza, którymi są sędziowie delegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości;
- 2) 2 do 4 sędziów sądów powszechnych;
- 3) referendarza sądowego.

2. Członków Komisji, z wyjątkiem sekretarza, wyznacza się spośród specjalistów z dziedzin prawa objętych egzaminem.

§ 18. 1. Termin i miejsce przeprowadzenia egzaminu referendarskiego wyznacza przewodniczący Komisji, zawiadamiając o nich, co najmniej na 14 dni przed rozpoczęciem egzaminu, członków Komisji i za pośrednictwem prezesów sądów okręgowych — aplikantów oraz inne osoby uprawnione do zdawania egzaminu.

2. Prezesi sądów okręgowych przesyłają Ministrowi Sprawiedliwości listę osób zgłoszonych do zdawa-

nia egzaminu wraz z ich aktami osobowymi w terminie 14 dni przed rozpoczęciem egzaminu.

3. Opinie, o których mowa w § 14, powinny zostać dołączone do akt osobowych najpóźniej w dniu egzaminu pisemnego przed jego rozpoczęciem.

4. Najpóźniej na trzy dni przed rozpoczęciem egzaminu przewodniczący Komisji ustala listę osób uprawnionych do przystąpienia do egzaminu oraz zawiadamia osoby, które nie są uprawnione do zdawania egzaminu, a zostały zgłoszone.

§ 19. 1. Egzamin składa się z części pisemnej i ustnej. Każda część egzaminu odbywa się w innym dniu. Przerwa między częścią pisemną a ustną nie może trwać krócej niż 3 dni.

2. Podczas egzaminu mogą być obecni prezesi sądów okręgowych i osoby zaproszone przez przewodniczącego.

§ 20. 1. Część pisemna egzaminu odbywa się w obecności co najmniej dwóch członków Komisji.

2. Część pisemna egzaminu odbywa się jednego dnia i trwa cztery godziny.

3. Część pisemna egzaminu polega na:

- 1) rozstrzygnięciu wniosku w postępowaniu wieczystoksięgowym,
- 2) rozstrzygnięciu wniosku o wpis w postępowaniu rejestrowym,

na podstawie dokumentów zakwalifikowanych przez Komisję lub opracowanych na potrzeby egzaminu.

4. Podczas części pisemnej egzaminu aplikant może posługiwać się tekstami przepisów prawnych, komentarzami i zbiorami orzeczeń.

5. Komisja dokonuje oceny każdej z prac pisemnych, o których mowa w ust. 3, odrębnie, wystawiając dwie niezależne oceny, uwzględniając: trafność zastosowanych przepisów materialnych i proceduralnych, poprawność techniki wpisu, język i styl pracy.

6. Ocena niedostateczna choćby z jednej z prac pisemnych, o których mowa w ust. 3, powoduje niedopuszczenie do części ustnej egzaminu.

§ 21. 1. Część ustna polega na udzieleniu odpowiedzi na przygotowane przez Komisję zestawy 5 pytań, z każdego z zakresów przedmiotowych, o których mowa w ust. 2. Przeprowadzają ją poszczególni członkowie Komisji w obecności Komisji; członkowie Komisji mogą zadawać pytania dodatkowe, związane tematycznie z wylosowanym zestawem.

2. Zakres przedmiotowy części ustnej egzaminu obejmuje:

- 1) materialne i ustrojowe przepisy z zakresu ksiąg wieczystych, postępowanie wieczystoksięgowe, wybrane zagadnienia z zakresu innych przepisów dotyczących obrotu nieruchomościami oraz wybrane zagadnienia z zakresu prawa bankowego, podatkowego, egzekucyjnego i geodezyjnego;

- 2) przepisy dotyczące ustroju i funkcjonowania podmiotów rejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym, ze szczególnym uwzględnieniem Kodeksu spółek handlowych, prawa spółdzielczego i prawa o stowarzyszeniach, materialne i ustrojowe przepisy dotyczące zastawu rejestrowego i rejestru zastawów;
- 3) prawo cywilne materialne i procesowe, elementy prawa upadłościowego, prawa bankowego, Kodeksu spółek handlowych, w zakresie czynności wykonywanych przez referendarza sądowego, oraz wybrane elementy prawa rodzinnego i z zakresu ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych;
- 4) przepisy ustrojowe dotyczące organów ochrony prawnej z elementami prawa konstytucyjnego;
- 5) organizację wewnętrznego urzędowania sądów i zakres działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej.

3. Warunkiem zdania części ustnej egzaminu jest otrzymanie ocen pozytywnych ze wszystkich zakresów przedmiotowych, o których mowa w ust. 2.

§ 22. Nieusprawiedliwione nieprzystąpienie do którejkolwiek części egzaminu lub rezygnacja z odpowiedzi w trakcie jej trwania są równoznaczne z uzyskaniem oceny niedostatecznej z egzaminu.

§ 23. Oceny częściowe oraz końcowy wynik egzaminu określa się stopniami: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny i niedostateczny. Oceny częściowe, z wyjątkiem oceny niedostatecznej, mogą być dodatkowo określone oznaczeniem „plus” albo „minus”, przy czym „plus” powoduje zwiększenie wartości oceny o 0,5, zaś „minus” skutkuje obniżeniem o 0,25.

§ 24. 1. Ocenę końcową egzaminu stanowi średnia wszystkich ocen częściowych uzyskanych w poszczególnych częściach egzaminu.

2. Przy każdym przekroczeniu wartości oceny powyżej 0,6 ocenę zaokrągla się w górę, do wartości całkowitej.

§ 25. 1. W razie niedostatecznego wyniku egzaminu może on być powtórzony tylko raz, nie wcześniej niż

po upływie trzech miesięcy od dnia jego niezdania, nie później jednak niż przed upływem roku.

2. Aplikant, który z usprawiedliwionych przyczyn nie przystąpił do egzaminu w pierwszym terminie i uzyskał zgodę prezesa sądu okręgowego, o której mowa w § 15 ust. 2, może do niego przystąpić w innym terminie, nie później jednak niż przed upływem roku od dnia ukończenia aplikacji.

3. Aplikant, który z usprawiedliwionych przyczyn nie przystąpił do egzaminu powtórnego, o którym mowa w ust. 1, i uzyskał zgodę prezesa sądu okręgowego, o której mowa w § 15 ust. 2, może do niego przystąpić tylko raz w innym terminie, nie później jednak niż przed upływem 2 lat od dnia ukończenia aplikacji.

§ 26. 1. Z przebiegu i wyników egzaminu pisemnego i ustnego sporządza się protokół, który podpisują przewodniczący, sekretarz i pozostali członkowie Komisji.

2. Osobom, które zdały egzamin, przewodniczący Komisji wystawia świadectwo zawierające ocenę końcową, podpisane przez przewodniczącego Komisji oraz sekretarza.

§ 27. Osoby, które ukończyły aplikację przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, przystępują do egzaminu referendarskiego według zasad określonych w przepisach dotychczasowych.

§ 28. 1. W roku 2002 aplikacja referendarska rozpoczyna się z dniem 1 grudnia.

2. Do aplikacji, o której mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów § 3—5; przyjęcie na aplikację następuje na zasadach określonych w przepisach dotychczasowych.

§ 29. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 1998 r. w sprawie referendarzy sądowych i aplikacji referendarskiej (Dz. U. Nr 80, poz. 520, z 2000 r. Nr 36, poz. 413 oraz z 2001 r. Nr 84, poz. 920).

§ 30. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: *G. Kurczuk*